

مقاله پژوهشی

بررسی تأثیر برپایی رویداد گردشگری جشن انار بر توسعه روستاهای بخش باینگان شهرستان پاوه

مسلم علیخانی^۱، آئیژ عزمی^{۲*}، امیدعلی مرادی^۳

۱. کارشناس ارشد جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران.

۲. دانشیار گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران.

۳. مربی گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۱۰/۱۶

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۱/۱۵

تاریخ قرارگیری روی سایت: ۱۴۰۲/۰۲/۰۱

چکیده | این پژوهش به ارزیابی رویداد گردشگری جشن انار شهرستان باینگان می‌پردازد تا تأثیرات اقتصادی، اجتماعی و کالبدی-فضایی رویدادهای گردشگری بررسی شود. پژوهش از نظر هدف، کاربردی و از نظر ماهیت، از نوع توصیفی-تحلیلی است که با استفاده از روش پیمایشی و ابزار پرسشنامه انجام شده است. داده‌های جمع‌آوری شده نیز با استفاده از نرم‌افزار SPSS و ARC GIS تحلیل شدند. جامعه آماری در این پژوهش شامل روستاهای زردویی، ساتیاری، تین و دودان بخش باینگان شهرستان پاوه شامل ۷۱۲ خانوار است. نتایج حاصل از این پژوهش نشان داد از جمله اثرات اجتماعی-فرهنگی رویدادهای گردشگری افزایش فرصت ملاقات با افراد جدید، افزایش مهارت در جوانان برای برگزاری این مراسم‌ها و تشویق به مشارکت جمعی است. همچنین در بخش اقتصادی به نظر می‌رسد اثرات در سطح متوسط به بالا بوده است. از جمله این اثرات با بیشترین فراوانی مربوط به بالا رفتن قیمت‌ها در طول دوره برگزاری مراسم است. در بخش تأثیرات زیست‌محیطی نتایج حاکی از این است که ایجاد آلودگی هوا به‌واسطه ورود خودروهای گردشگران بیشترین فراوانی را به خود اختصاص داده است. در بین اثرات منفی، ایجاد سروصدا در مرتبه بعدی قرار گرفته است. یافته‌های همبستگی اسپیرمن نیز حاکی از رابطه معنی‌دار بین برگزاری رویدادهای گردشگری و ابعاد اجتماعی و اقتصادی دارد. مقدار بتای آزمون رگرسیون حکایت از تأثیر مهمتر اقتصادی رویدادهای گردشگری نسبت به تأثیرات اجتماعی دارد.

واژگان کلیدی | اثرات اقتصادی، اثرات اجتماعی، توسعه گردشگری، شهرستان پاوه، کرمانشاه.

مقدمه و بیان مسئله | برای دهه‌ها، جوامع اعم از مناطق کلانشهری بزرگ تا روستاها به‌دنبال تعریف رویدادهای متنوع گردشگری و جذب بازدیدکنندگان نظیر نمایشگاه‌های جهانی، بازی‌های المپیک یا جام جهانی فوتبال و یا حتی جشنواره‌های موسیقی منطقه‌ای و مسابقات ورزشی بوده‌اند (Wallstam, Ioannides & Pettersson, 2018, 1). رویدادها می‌توانند ابزاری قدرتمند برای جذب گردشگران در طی فصل‌های کم‌رونق باشند و تصویری از منطقه و آگاهی از آن را در ذهن گردشگران ایجاد کنند (Getz & Page, 2016, 12). امروزه جشنواره‌ها و رویدادهای ویژه یکی از روبه‌رشدترین بخش‌های گردشگری هستند. از آنجایی که رویدادها الزاماً

نیازمند تحولات زیرساختی نیستند، از منظر توسعه پایدار می‌توانند نقش برجسته‌ای در ترویج برنامه‌های فرهنگی و طبیعت‌گردی داشته و بدین ترتیب در حفاظت از جنبه‌های فرهنگی و زیست‌محیطی مقاصد گردشگری نقش قابل توجهی داشته باشند. مزایای جشنواره‌ها و رویدادهای گردشگری در مناطق روستایی و شهرهای کوچک از اهمیت بیشتری برخوردار است. نقش این رویدادها به‌ویژه از بُعد بهبود کیفیت زندگی به‌واسطه تقویت اقتصاد محلی، اشتغال‌زایی، توسعه مقاصد روستایی، ارتقای فرهنگ و تاریخ بومی و فراهم‌آوردن فرصت‌های تفریحی، فرهنگی و آموزشی برای ساکنین، پروراندن حس غرور ملی، کمک به حفاظت از محیط‌های طبیعی، اجتماعی و فرهنگی حساس، سهم‌بوم بودن

* نویسنده مسئول: a.azmi@razi.ac.ir، ۰۹۱۲۳۱۴۳۳۵۴

دودان) میزبان رویدادهای گردشگری متعددی بوده که ارزیابی رویدادهای برگزارشده از اهمیت زیادی برخوردار است. از جمله جشن‌های سنتی برگزارشده در روستاهای مذکور جشن «چله تابستان» در روستای زردوئی است که این آیین به بهانه آغاز روند کاهش دما و آغاز برداشت محصولات باغی است و شامل اجرای مترسک‌گردانی، دفنوازی، اجرای موسیقی محلی، اجرای نمایش هلیپر که کردی و آیین توزیع محصولات باغی است. برپایی جشن «آتش نوروز» در روستای تین (ناگری نه وروز) که با روشن کردن آتش و مشعل‌گردانی توسط اهالی روستا و حرکات نمادین و آیینی که در فرهنگ مردم محلی ریشه دارد، همراه است، جشن «انارانه (هنارانه)» در روستاهای زردویی، دودان، ساتیاری که مردم برای چیدن انارها به باغ می‌روند و زن‌ها با ترکه‌های انار به باغ می‌آیند تا انارهای چیده شده را دانه کنند. رب‌های ترش انار، موسیقی، رقص محلی، بازی‌های آیینی از جمله این مراسم است و هر ساله ۵ تا ۱۲ آبان‌ماه برگزار می‌شود. بنابراین مسئله اصلی پژوهش حاضر این است که گردشگری رویداد جشن انار چه تأثیری بر توسعه روستاهای بخش باینگان شهرستان پاوه دارد؟

پیشینه تحقیق

لوریس و والرینا (Loris & Valeria, 2019) به پژوهشی با عنوان «گردشگری فرهنگی و رویدادی: یک تفسیر کلیدی برای ارزیابی اثرات گردشگری» پرداخته‌اند. در این پژوهش ارزیابی تأثیر رویدادهای مربوط به بخش‌های گردشگری و فرهنگی، با تمرکز بر ابعاد اقتصادی، تجزیه و تحلیل می‌شود. والس تام و همکاران (Wallstam, Ioannides & Pettersson, 2018) به پژوهشی با عنوان «ارزیابی اثرات اجتماعی رویدادها: در جستجوی شاخص‌های مشترک برای سیاست‌گذاری مؤثر» پرداخته‌اند. این پژوهش معتقد است پیامدهای اجتماعی گردشگری رویداد، متنوع است و از هر منطقه به منطقه دیگر متفاوت است و لذا نمی‌توان نسخه واحدی برای پیامدهای اجتماعی گردشگری رویداد ارائه داد.

فریا هیگینز-دزبیولس (Higgins-Desbiolles, 2018) در پژوهشی با عنوان «گردشگری رویداد و طرح‌ریزی رویداد گردشگری، مطالعه موردی: جشنواره گردشگری و موسیقی سال ۲۰۱۱» معتقد است برگزاری این رویداد توسط مقامات گردشگری، بدون مشارکت مردم بومی، سبب مخالفت جامعه محلی شد. کانل و همکاران (Connell, Page & Meyer, 2015) در پژوهشی با عنوان «رویدادها و جاذبه‌های گردشگری: واکنشی به فصلی بودن گردشگری» به تبیین این موضوع می‌پردازند که چگونه مدیران، با ایجاد جاذبه‌های گردشگری و رویدادهای محلی مشکل فصلی بودن گردشگری را حل می‌کنند و در فصول غیرگردشگری، می‌توانند گردشگران را جذب کنند.

در توسعه پایدار منطقه و ایفای نقش به‌عنوان مقصدی برای بازدیدکنندگان، واجد اهمیت است. در بررسی اثرات اقتصادی جشنواره‌ها و رویدادها با ایجاد تنوع در محصولات گردشگری به برطرف کردن مشکل فصلی بودن، توزیع عادلانه پول، افزایش فرصت‌های شغلی تمام‌وقت، افزایش طول اقامت گردشگران و افزایش در پرداختی گردشگران در منطقه کمک می‌کنند و همچنین موجب افزایش آگاهی در رابطه با مقصد، تعصب ملی، افزایش همبستگی جامعه محلی می‌شوند (میرزایی، ۱۳۹۵، ۴۳). در زمینه اجتماعی و فرهنگی نیز رویدادها و جشنواره‌ها می‌توانند گردشگران و بازدیدکنندگان محلی، ملی و بین‌المللی را جذب کنند. رویدادها به جلب توجه و ترویج جاذبه‌ها و زیرساخت‌ها کمک می‌کنند. رویدادهای گردشگری موجب استفاده منطقی از فضاهای محلی می‌شوند (Siriporn, 2017, 221). مشارکت جوامع محلی در فراهم‌آوردن امکانات خدماتی نظیر تهیه مواد غذایی، اداره رستوران‌ها و هتل‌ها و... سبب سود اقتصادی در بلندمدت بر جامعه می‌شود. با این اوصاف رویدادها به‌عنوان سرمایه‌های ملی بومی محسوب شده که پیامدهای قابل توجهی برای جوامع محلی به بار می‌آورد. رویدادها طیف وسیعی از پیامدها و تأثیرات را برای جوامع روستایی در بُعد اقتصادی و اجتماعی در بر دارند (بیستام‌رخ، ۱۳۹۵، ۱۸). لذا ضرورت دارد اثرات اجتماعی و اقتصادی که به‌عنوان نتیجه رویدادهای گردشگری رخ می‌دهد، بررسی شوند. با وجود اینکه رویدادها شامل موضوعات گوناگون، وسیع و منحصربه‌فردی هستند، شباهت‌های زیادی نیز دارند. اصول اولیه و ویژگی‌های کلی در همه رویدادها دیده می‌شود. برگزاری مطلوب رویدادها هیجان‌انگیز است. برعکس برگزاری ضعیف آن‌ها برای تمام افراد مرتبط، تجربه‌ای ناخوشایند به همراه دارد (Higgins-Desbiolles, 2018, 73). استان کرمانشاه به‌عنوان یکی از اصلی‌ترین مراکز گردشگری ایران هر ساله میزبان تعداد زیادی از گردشگران داخلی و خارجی است. با برخورداری از تمدن غنی و داشتن آثار و ابنیه برجسته تاریخی و مذهبی، صنایع دستی متنوع و گسترده و موهب طبیعی شاخص و کم‌نظیر، گردشگران زیادی به خود جذب کرده است. همچنین در چند سال اخیر برنامه‌های متعدد برای برگزاری گردشگری رویداد در نواحی روستایی انجام شده است. در این برنامه‌ها در روستاهای کرمانشاه رویدادهای متعددی برگزار شده است و افراد زیادی از نقاط مختلف کشور و حتی از کشورهای همسایه در آن شرکت داشته‌اند. در این میان بخش باینگان از توابع شهرستان پاوه و مناطق گردشگری آن، با ویژگی‌های فرهنگی، اجتماعی، طبیعی و رویدادهای سنتی و تاریخی منحصربه‌فرد خود، یکی از مناطق گردشگری ایران است که در فصول متفاوت گردشگران زیادی را به‌سوی خود جذب می‌کند. روستاهای این بخش (زردویی، ساتیاری، تین و

توصیفی-تحلیلی است. جامعه آماری در این پژوهش شامل روستاهای زردویی، ساتیاری، تین و دودان بخش باینگان شهرستان پاوه با ۲۴۴۰ نفر جمعیت و ۷۱۲ خانوار است (مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵). برای نمونه‌گیری خانوارهای روستاهای هدف گردشگری رویداد زردویی (۲۰۷ خانوار)، ساتیاری (۱۷۹ خانوار)، تین (۱۲۰ خانوار)، دودان (۲۰۶ خانوار) بخش باینگان که جمعاً ۷۱۲ خانوار جمعیت و ۷۱۲ خانوار در این روستاهاست (همان) به‌عنوان جامعه نمونه انتخاب شدند (جدول ۲). برای تعیین حجم نمونه با استفاده از فرمول کوکران، از ۷۱۲ خانوار روستایی براساس محاسبه صورت گرفته عدد ۲۵۰ به‌دست آمده است که حجم نمونه یا به عبارتی تعداد پرسشنامه مورد نیاز را مشخص می‌کند. جهت روایی ابزار تحقیق از متخصصان و اساتید جغرافیا و برنامه‌ریزی توسعه روستایی بهره گرفته شده است. همچنین از ضریب K.M.O (برابر با ۰/۷۱) و بار تلت (میزان معنی‌داری ۰/۰) نیز برای بررسی و تأیید روایی بهره برده شد و جهت پایایی نیز از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد که با میانگین ۰/۷۳ نشان از پایایی مناسب داده‌ها دارد. اهداف تحقیق به شرح زیر هستند:

- بررسی اثرات اقتصادی گردشگری رویداد در روستاهای بخش باینگان استان کرمانشاه؛

- بررسی اثرات اجتماعی و فرهنگی گردشگری رویداد در روستاهای بخش باینگان استان کرمانشاه؛

- بررسی اثرات کالبدی-فضایی گردشگری رویداد در روستاهای بخش باینگان استان کرمانشاه؛

- بررسی تفاوت رویدادهای گردشگری روستایی در میان روستاهای بخش باینگان استان کرمانشاه.

سؤالاتی که برای این تحقیق تدوین شده است، به شرح زیر است:

- گردشگری رویداد چه اثرات اقتصادی بر بخش باینگان استان کرمانشاه گذاشته است؟

- گردشگری رویداد چه اثرات اجتماعی و فرهنگی بر بخش باینگان استان کرمانشاه گذاشته است؟

- گردشگری رویداد چه اثرات کالبدی-فضایی بر بخش باینگان استان کرمانشاه گذاشته است؟

- چه تفاوت‌هایی بین رویدادهای گردشگری روستایی برپا شده در بخش باینگان استان کرمانشاه وجود دارد؟

با توجه به مدل مفهومی، متغیرهای تحقیق به شرح جدول ۳ است. متغیرها و ابعاد تحقیق در چهار بخش اجتماعی-فرهنگی، اقتصادی، کالبدی-فضایی و گردشگری رویداد به بررسی تأثیرات رویدادهای گردشگری روستایی بر وضعیت اقتصادی و اجتماعی بخش باینگان شهرستان پاوه می‌پردازد.

یافته‌های تحقیق

با توجه به نتایج جداول ۴ و ۵ به نظر می‌رسد اثرات

دونالد گتز و استفان پیچ (Getz & Page, 2016) پژوهشی با عنوان «چشم‌انداز تحقیقات گردشگری مبتنی بر رویداد» را انجام داده‌اند. در این بررسی، تجزیه و تحلیل وسیعی از تحول و توسعه این رشته ارائه شده است. این تحقیق نشان می‌دهد پژوهش درباره رویدادهای گردشگری به سرعت روبه‌رشد است و محققان توجه ویژه‌ای به گردشگری رویداد کرده‌اند. عزمی و هاشمی (Azmi & Hashemi, 2020) در پژوهشی با عنوان «نقش رویداد در توسعه اقتصادی-اجتماعی از محله‌های شیراز، ایران» به این نتیجه رسیده‌اند که وقوع رویداد گردشگری به توسعه اقتصادی و اجتماعی محلات کمک می‌کند، البته به‌صورت دوره‌ای. علاوه بر این، مشخص شد که مزایایی از جمله ایجاد شغل، افزایش درآمد جانبی و تعاملات اقتصادی محلی به همراه دارد. روند سازماندهی رویدادها نشان داد که رویدادها دولتی شده و مذهبی شده‌اند با این حال، نتایج مطالعه نشان داد واقعه دارای تأثیر قابل توجهی در افزایش سرمایه اجتماعی در سطح محله دارد و در نتیجه مشارکت عمومی و کیفیت زندگی افزایش می‌یابد. در پژوهش کروی، قادری و جلیلیان (۱۳۹۸) با عنوان «امکان‌سنجی توسعه گردشگری رویداد (با تأکید بر رویدادهای فرهنگی) و تأثیر آن بر تعدیل فصلی بودن مقصدهای گردشگری» نتایج نشان می‌دهد منابع گردشگری، منابع حمایتی، منابع مصنوع و عوامل موقعیتی بر توسعه رویدادهای فرهنگی در شهر همدان موثر هستند. در پژوهش سقایی و خوشه‌بست (۱۳۹۷) با عنوان «تحلیل استراتژیک گردشگری رویداد در ایران (موردشناسی: جشنواره طالی سرخ شهرستان قائنات)» نتیجه نشان‌دهنده انتخاب استراتژی محافظه‌کارانه یا تدافعی (WO) است. از این رو لازم است از فرصتی که توسط گردشگری کشاورزی، گردشگری تاریخی-فرهنگی و گردشگری عشایری در منطقه ایجاد می‌شود، هم‌پوند با گردشگری رویداد استفاده شود. مهمترین نتایج پژوهش عزمی (۱۳۹۷) با عنوان «معرفی و تحلیل الگوی گردشگری رویداد در روستاهای استان کرمانشاه» توانمندشدن مردم بومی و بی‌نیازی تدریجی آن‌ها به حمایت و پشتیبانی عملی و اجرایی است. با این همه، چالش‌هایی به‌وجود آمده است که شامل اختلافات نهادهای مذهبی، مشابهت رویدادها به هم و عدم تنوع، عدم همراهی گروهی از مردم محلی به دلیل نفع پایین آن‌ها از رویدادها و کمبود زیرساخت‌های مناسب برای جذب گردشگر است. در جدول ۱ پیشینه تحقیق نشان داده شده است. با توجه به مطالب گفته شده مدل مفهومی تحقیق به‌صورت تصویر ۱ است.

روش‌شناسی تحقیق

پژوهش حاضر با توجه به ماهیت موضوع کاربردی بوده و به لحاظ گستره موردی است و از لحاظ روش در زمره پژوهش‌های

ردیف	پژوهشگر	عنوان	نتیجه
۱	Loris & Valeria (2019)	Cultural and event tourism: an interpretative key for impact assessment	رویدادهای گردشگری با وجودی که با اهداف اقتصادی شکل می‌گیرند؛ دارای اثرات گسترده اجتماعی و فرهنگی بر جامعه میزبان هستند.
۲	Wallstam, Ioannides & Pettersson (2018)	Evaluating the social impacts of events: in search of unified indicators for effective policymaking	پدیده‌های اجتماعی مهمترین نتیجه رویدادهای گردشگری هستند. با این همه نمی‌توان نتیجه یکسانی برای همه مناطق متصور شد.
۳	Higgins-Desbiolles (2018)	Event tourism and event imposition: A critical case study from Kangaroo Island, South Australia	گسترش حوزه پژوهش از مهمترین نتایج رویدادهای گردشگری است.
۴	Connell, Page & Meyer (2015)	Visitor attractions and events: Responding to seasonality	توانمندی مدیران در جذب گردشگر در ایام غیر فصل گردشگری مهمترین نتیجه رویدادهای گردشگری است.
۵	Getz & Page (2016)	Event studies: Theory, research and policy for planned events	تحولات گردشگری در حوزه‌های رویدادهای گردشگری به شکل واضحی حاکی از اهمیت رویدادهای گردشگری است.
۶	Azmi & Hashemi (2020)	Role of eventfulness in socio-economic development of neighborhoods in Shiraz, Iran	اشتغال‌زایی و توسعه محلات از مهمترین نتایج رویدادهای گردشگری است.
۷	کروبی و همکاران (۱۳۹۸)	امکان‌سنجی توسعه گردشگری رویداد (با تأکید بر رویدادهای فرهنگی) و تأثیر آن بر تعدیل فصلی بودن مقصدهای گردشگری (مطالعه موردی: شهر همدان)	منابع متنوعی در محیط وجود دارد که گردشگری می‌تواند با استفاده از آن روند توسعه محلی را تقویت کند.
۸	سقای و خوشه‌بست (۱۳۹۷)	تحلیل استراتژیک گردشگری رویداد در ایران (موردشناسی: جشنواره طالی سرخ شهرستان قائنات)	فرصت‌های گردشگری در حوزه‌های عشایری و کشاورزی وجود دارد که سبب توسعه گردشگری می‌شود.

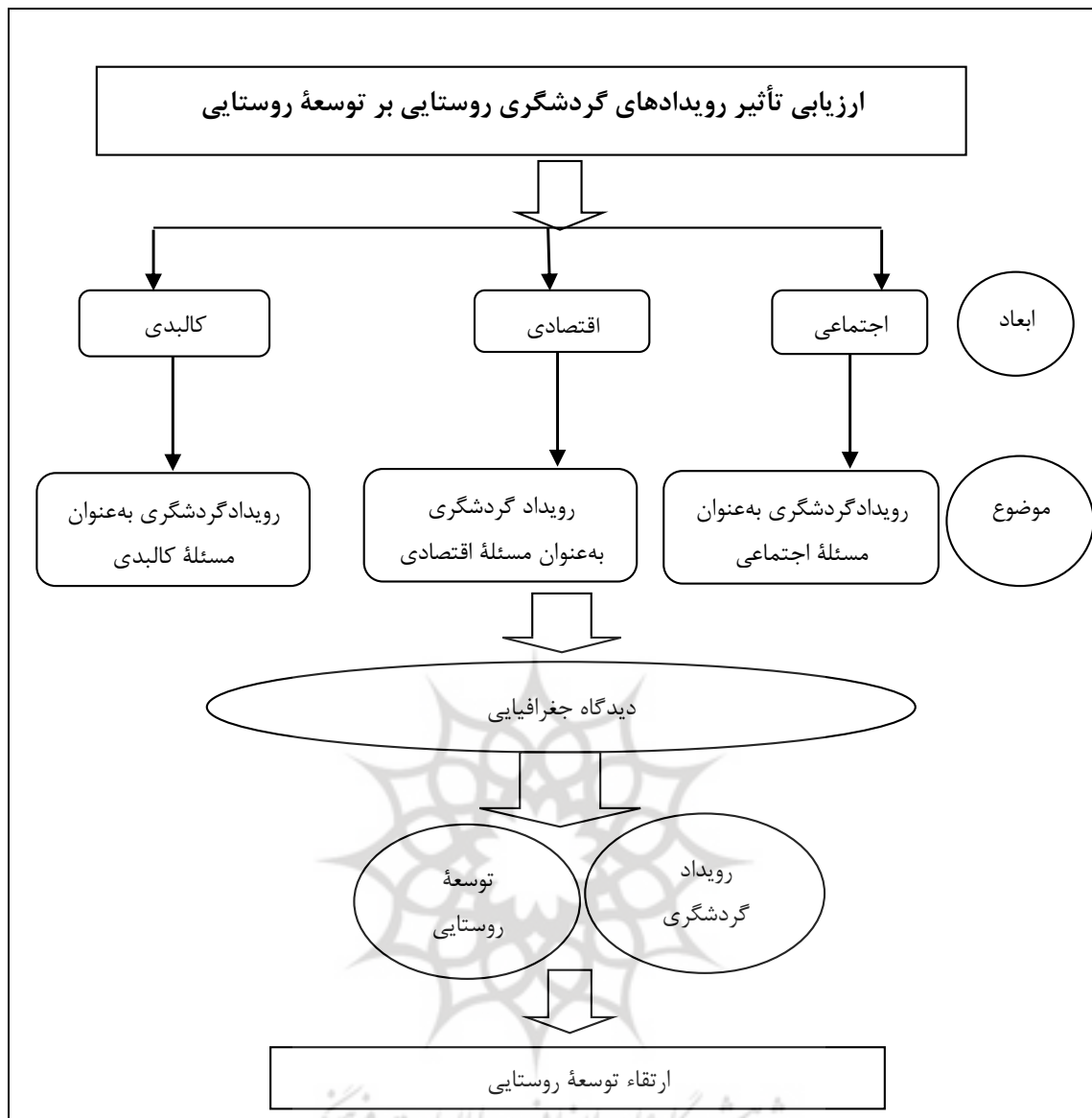
جدول ۲. جمعیت روستاهای مورد مطالعه. مأخذ: نگارندگان.

ردیف	نام روستا	خانوار	نمونه منتخب
۱	زردویی	۲۰۷	۷۳
۲	ساتیاری	۱۷۹	۶۳
۳	تین	۱۲۰	۴۲
۴	دودان	۲۰۶	۷۲
۵	کل	۷۱۲	۲۵۰

نیز بر جوامع برجای گذاشته است. زیرا با ورود افراد جدید از فرهنگ‌های متفاوت سطح جرم و جنایت با فراوانی ۷۱ / ۲ درصد بیشترین فراوانی را داشته است. از جمله اثرات نامناسب دیگر که به نوعی در توسعه پایدار اجتماعی-فرهنگی اختلالات زیادی ایجاد می‌کند ایجاد تصویر اجتماعی منفی و تمایل به نگرش‌های تدافعی به خاطر نگرانی منطقه میزبان (۸/۶۹ درصد در سطح زیاد) و افزایش تمایل به مصرف‌گرایی در جوامع محلی (۵۸ / ۹ درصد در سطح زیاد) است. همچنین اختلال در شیوه زندگی در طول برگزاری مراسم‌ها از جمله دیگر آثار منفی است (جدول ۴).

در بخش اقتصادی به نظر می‌رسد اثرات در سطح متوسط به بالا بوده است. از جمله این اثرات با بیشترین فراوانی مربوط به بالا رفتن قیمت‌ها در طول دوره برگزاری مراسم (۸ / ۶۹ درصد در سطح زیاد) است. اثرات مثبت اقتصادی افزایش عرضه نیروی کار با فراوانی ۶۷ درصد، افزایش فروش محصولات محلی به گردشگران، افزایش فرصت‌های شغلی با فراوانی ۶۶ درصد در سطح زیاد است. اما مسئله قابل توجه در منطقه فصلی بودن این مراسم‌هاست که به نوعی با توسعه اقتصادی پایدار هماهنگ و هم‌جهت نیست. همچنین میزان

اجتماعی-فرهنگی چشمگیری به علت برگزاری رویدادهای گردشگری در روستاهای مورد مطالعه اتفاق افتاده است. از بین گویه‌های اجتماعی-فرهنگی بیشترین فراوانی متعلق به افزایش فرصت‌های سرگرم‌کننده (۷ / ۷۴ درصد) در سطح زیاد و پس از آن حفظ فرهنگ و میراث محلی (۷۳ درصد) در همین سطح است. از جمله اثرات دیگر اجتماعی-فرهنگی رویدادهای گردشگری افزایش فرصت ملاقات با افراد جدید، افزایش مهارت در جوانان برای برگزاری این مراسم‌ها و تشویق به مشارکت جمعی است. اما در کنار اثرات مثبت اجتماعی-فرهنگی برگزاری رویدادهای گردشگری اثرات منفی

تصویر ۱. مدل مفهومی پژوهش. مأخذ: نگارندگان.

جدول ۳. متغیرهای تحقیق. مأخذ: نگارندگان.

متغیرها	ابعاد و مؤلفه‌ها
افزایش فرصت‌های سرگرم‌کننده، افزایش فرصت ملاقات با افراد جدید، حفظ فرهنگ و میراث محلی، افزایش مهارت در جوانان برای برگزاری مراسم‌ها، افزایش رفتارهای ناشایست و بزهکارانه، افزایش سطح جرم و جنایت، اختلال در شیوه زندگی عادی، تمایل به مصرف‌گرایی در جوامع محلی، تشویق به مشارکت جوامع محلی، افزایش غرور محلی و روحیه اجتماعی، درهم‌ریختگی شیوه زندگی ساکنین و از خود بیگانه شدن جامعه، ایجاد تصویر اجتماعی منفی و تمایل به نگرش‌های تدافعی به خاطر نگرانی منطقه میزبان، افزایش شلوغی و ازدحام در زمان برپایی رویداد، مخالفت رهبران مذهبی و برخی افراد محلی با رویدادهای گردشگری، افزایش مشارکت مردم بومی، بهبود همکاری بین مردم و مسئولان محلی، شناخت مردم بومی با مراسم قدیمی روستا، بهبود اعتماد بین روستاییان، عدم سنخیت رویدادهای برپاشده با هویت محلی و مراسمات قدیمی روستا، ارتقای خودباوری بین روستاییان، کاهش تمایل به مهاجرت به شهر، کاهش امنیت در جامعه.	اجتماعی-فرهنگی
افزایش فرصت‌های شغلی، افزایش هزینه‌های زندگی جهت برگزاری مراسم، افزایش درآمد، افزایش عرضه نیروی کار، وضعیت مهاجرت، بالا رفتن قیمت‌ها در طول دوره برگزاری رویدادها، افزایش رفاه مردم، افزایش سرمایه‌گذاری خصوصی در منطقه، افزایش سرمایه‌گذاری‌های بخش دولتی، افزایش فروش محصولات محلی به گردشگران، کسب درآمد از اقامت گردشگران در روستا، افزایش فعالیت اقتصادی زنان در مراسم محلی، فصلی بودن درآمدهای گردشگری رویداد.	اقتصادی
بهبود زیرساخت‌ها نظیر آب و برق و ... رها کردن زباله در مکان، ایجاد سر و صدا، آلودگی وابسته به ساخت‌وساز، تخریب اکولوژیکی محیط، ایجاد آلودگی هوا به واسطه ورود خودروهای گردشگران، افزایش قیمت زمین در منطقه، بازسازی بافت روستا به شکل سنتی، بهبود سیستم حمل‌ونقل روستا، بهبود معابر روستایی برای عبور و مرور گردشگران، بهسازی بافت سنتی روستا.	کالبدی-فضایی

جدول ۴. فراوانی و میانگین و انحراف معیار شاخص اجتماعی-فرهنگی. مأخذ: نگارندگان.

نگرش	انحراف معیار	میانگین	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد	گویه
زیاد	۰/۵۴۲	۳/۹۶	۰/۰	۱/۴	۱۲/۳	۷۴/۷	۱۱/۶	افزایش فرصت‌های سرگرم‌کننده
زیاد	۰/۶۷	۳/۶۷	۱/۴	۲/۸	۲۰/۰	۶۹/۵	۶/۳	افزایش فرصت ملاقات با افراد جدید
زیاد	۰/۶	۳/۷۲	۱/۴	۱/۴	۲۲/۱	۷۳/۰	۲/۱	حفظ فرهنگ و میراث محلی
زیاد	۰/۵۳۱	۴/۲۵	۳/۵	۱/۱	۲۷/۰	۶۸/۴	۰/۰	افزایش مهارت در جوانان برای برگزاری مراسم‌ها
کم	۰/۶۱	۱/۶۱	۶۷/۴	۲/۸	۲۸/۴	۱/۴	۰/۰	افزایش رفتارهای ناشایست و بزهکارانه
زیاد	۰/۶۶	۳/۶۷	۲/۸	۱/۴	۲۳/۲	۷۱/۲	۱/۴	افزایش سطح جرم و جنایت
زیاد	۰/۷۷	۳/۸۵	۰/۰	۴/۶	۲۴/۹	۵۱/۲	۱۹/۳	اختلال در شیوه زندگی عادی
زیاد	۰/۵۷	۳/۵۶	۰/۰	۳/۵	۸/۳۶	۵۸/۹	۰/۷	تمایل به مصرف‌گرایی در جوامع محلی
متوسط	۰/۶۷	۳/۴۱	۰/۰	۸/۴	۴۴/۶	۴۴/۶	۲/۵	تشویق به مشارکت جوامع محلی
زیاد	۰/۷۷	۳/۸۲	۰/۰	۰/۶	۲۲/۱	۵۵/۴	۱۶/۵	افزایش غرور محلی و روحیه اجتماعی
زیاد	۰/۶۹	۳/۹۸	۰/۰	۲/۵	۱۷/۹	۵۸/۶	۲/۱۱	درهم‌ریختگی شیوه زندگی ساکنین و از خود بیگانه شدن جامعه
زیاد	۰/۵۶	۳/۷۳	۰/۰	۲/۸	۲۴/۲	۶۹/۸	۳/۲	ایجاد تصویر اجتماعی منفی و تمایل به نگرش‌های تدافعی به خاطر نگرانی منطقه میزبان
زیاد	۰/۶۱	۳/۷۴	۰/۰	۰/۰	۳۵/۱	۵۵/۴	۹/۵	افزایش شلوغی و ازدحام در زمان برپایی رویداد
متوسط	۱/۰۱	۳/۳۸	۱۱/۲	۵/۶	۱۶/۸	۶۶/۳	۰/۰	مخالفت رهبران مذهبی و برخی افراد محلی با رویدادهای گردشگری
زیاد	۰/۷۷	۳/۹۶	۲۶/۰	۰/۰	۱۱/۲	۵/۶	۵۷/۲	افزایش مشارکت مردم بومی
متوسط	۰/۹۵	۳/۱۴	۱۱/۲	۵/۶	۴۱/۱	۴۲/۱	۰/۰	بهبود همکاری بین مردم و مسئولان محلی
متوسط	۰/۷۰	۲/۷۹	۰/۰	۳۷/۵	۴۵/۶	۱۶/۸	۰/۰	شناخت مردم بومی با مراسم قدیمی روستا
متوسط	۰/۸۱	۲/۷۷	۱۱/۲	۱۳/۷	۶۱/۸	۱۳/۳	۰/۰	بهبود اعتماد بین روستاییان
زیاد	۱/۱۶	۳/۶۰	۱۱/۲	۵/۶	۱۱/۲	۵۵/۱	۱۶/۸	عدم سنخیت رویدادهای برپاشده با هویت محلی و مراسم قدیمی روستا
کم	۰/۹۶	۲/۲۴	۲۰/۴	۵۱/۶	۱۱/۲	۱۶/۸	۰/۰	ارتقای خودباوری بین روستاییان
متوسط	۰/۹۸	۳/۳۷	۱۰/۵	۵/۳	۲۰/۰	۶۴/۲	۰/۰	کاهش تمایل به مهاجرت به شهر

است. از جمله دیگر اثرات مثبت و منفی گردشگری رویداد افزایش قیمت زمین در منطقه، بازسازی بافت روستا به شکل سنتی، بهبود سیستم حمل‌ونقل روستا و بهبود معابر روستایی برای عبور و مرور گردشگران است. با توجه به جدول ۷ در بخش شاخص اجتماعی-فرهنگی نتایج حاکی از این امر است که بین این شاخص و شاخص اقتصادی ارتباط معناداری وجود دارد. همچنین بین شاخص اقتصادی و کالبدی-فضایی ارتباط معناداری وجود دارد. بین شاخص کالبدی-فضایی با تمام ابعاد گردشگری رویداد ارتباط معناداری وجود دارد. بنابراین اگر با دید سیستمی و یکپارچه ابعاد و اثرات گردشگری رویداد بررسی شود نتایج نشان‌دهنده ارتباط آن‌ها با یکدیگر بوده و

سرمایه‌گذاری بخش خصوصی نسبت به بخش دولتی کمتر بوده و از جمله دلایل آن همین فصلی بودن مراسم‌ها است (جدول ۵). در بخش تأثیرات کالبدی-فضایی با توجه به جدول ۶ نتایج حاکی از این است که ایجاد آلودگی هوا به واسطه ورود خودروهای گردشگران بیشترین فراوانی (۴/۵۵ درصد در سطح زیاد) را به خود اختصاص داده است. در بین اثرات منفی ایجاد سروصدا با فراوانی ۳/۵۰ در مرتبه بعدی قرار گرفته است. اما این رویدادها اثرات مثبت چشمگیری نیز بر منطقه داشته است که از جمله آن می‌توان به بهسازی بافت روستا با بیشترین فراوانی (۶/۵۲ درصد در سطح زیاد) و بهبود زیرساخت‌هایی نظیر آب و برق و... با فراوانی ۳/۵۰ درصد

بررسی تأثیر برپایی رویداد گردشگری جشن انار بر توسعه روستاهای بخش باینگان شهرستان پاره | مسلم علیخانی و همکاران

جدول ۵. فراوانی و میانگین و انحراف معیار شاخص اقتصادی. مأخذ: نگارندگان.

نگرش	انحراف معیار	میانگین	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد	گویه
زیاد	۰/۵۸	۳/۶۰	۰/۰	۵/۳	۲۸/۸	۶۶/۰	۰/۰	افزایش فرصت‌های شغلی
متوسط	۰/۷۶	۳/۱۴	۰/۰	۱۷/۲	۵۶/۸	۲۰/۴	۵/۶	افزایش هزینه‌های زندگی جهت برگزاری مراسم
زیاد	۰/۸۵	۴/۲۴	۱۶/۱	۱۰/۹	۱۸/۹	۵۴/۰	۰/۰	افزایش درآمد
متوسط	۰/۹۹	۳/۴۰	۱۰/۵	۵/۳	۱۷/۲	۶۷/۰	۰/۰	افزایش عرضه نیروی کار
متوسط	۰/۸۸	۲/۵۵	۱۵/۸	۲۴/۲	۴۸/۸	۱۱/۲	۰/۰	وضعیت مهاجرت
متوسط	۰/۹۹	۳/۴۳	۱۰/۵	۵/۶	۱۴/۰	۶۹/۸	۰/۰	بالا رفتن قیمت‌ها در طول دوره برگزاری رویدادها
متوسط	۰/۸۰	۳/۱۵	۵/۳	۹/۸	۴۹/۱	۳۵/۸	۰/۰	افزایش رفاه مردم
کم	۰/۸۲	۲/۴۴	۱۰/۵	۴۵/۳	۳۳/۳	۱۰/۹	۰/۰	افزایش سرمایه‌گذاری خصوصی در منطقه
زیاد	۱/۰۳	۳/۵۱	۵/۳	۱۰/۹	۲۵/۳	۴۴/۲	۱۴/۴	افزایش سرمایه‌گذاری‌های بخش دولتی
متوسط	۰/۸۷	۳/۳۷	۵/۳	۱۰/۵	۲۵/۳	۵۸/۹	۰/۰	افزایش فروش محصولات محلی به گردشگران
متوسط	۰/۹۵	۳/۱۵	۰/۰	۲۸/۱	۳۹/۶	۲۱/۱	۱۱/۲	کسب درآمد از اقامت گردشگران در روستا
زیاد	۱/۰۲	۳/۹۹	۵/۳	۵/۳	۵/۳	۵۳/۳	۳۰/۹	افزایش فعالیت اقتصادی زنان در مراسم محلی
متوسط	۰/۹۹	۳/۴۱	۱۰/۵	۵/۶	۱۶/۱	۶۷/۴	۰/۴	فصلی بودن درآمدهای گردشگری رویداد

جدول ۶. فراوانی، میانگین و انحراف معیار شاخص کالبدی-فضایی. مأخذ: نگارندگان.

نگرش	انحراف معیار	میانگین	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد	گویه
زیاد	۶۱/۲	۴/۳۲	۵/۱	۳۵/۶	۹	۰/۰	۵۰/۳	بهبود زیرساخت‌ها نظیر آب و برق و ...
زیاد	۵۹/۵	۳۴/۴	۰/۸	۱/۵	۶۳/۱	۳۴/۶	۰	رها کردن زباله در مکان
زیاد	۵۷/۸	۴/۳۶	۰	۳۵/۶	۹	۵۰/۶	۵/۱	ایجاد سروصدا
زیاد	۰/۷	۱۶/۴	۵/۱	۳۴/۴	۱۰/۸	۱/۸	۷۹/۴	آلودگی وابسته به ساخت‌وساز
کم	۱/۲۱	۱/۷۹	۰	۲/۳	۵۲/۳	۲۲/۱	۲۲/۸	تخریب اکولوژیکی محیط
زیاد	۶۳/۴	۴/۲۳	۰	۰/۳	۴/۴	۵۵/۴	۰/۴	ایجاد آلودگی هوا به واسطه ورود خودروهای گردشگران
زیاد	۹۶/۲	۳/۷۶	۴/۹	۳/۱	۶۱/۳	۳۰/۸	۰	افزایش قیمت زمین در منطقه
متوسط	۲/۳۸	۲/۵۴	۰	۸/۲	۶۴/۱	۳۷/۷	۰	بازسازی یافت روستا به شکل سنتی
زیاد	۶۱/۲	۴/۳۲	۰	۰	۴۰	۳۵/۶	۳۲/۶	بهبود سیستم حمل‌ونقل روستا
زیاد	۵۷/۶	۴/۳۷	۰	۰/۳	۲۲/۶	۴۴/۹	۳۲/۳	بهبود معابر روستایی برای عبور و مرور گردشگران
زیاد	۵۵/۶	۴/۳۳	۰	۰/۳	۶/۹	۵۲/۶	۴۰/۳	بهبود یافت سنتی روستا

جدول ۷. سنجش میزان همبستگی بین شاخص‌های مطالعه‌شده. مأخذ: نگارندگان.

ارتباط میان شاخص‌ها	ضریب همبستگی	سطح معناداری
شاخص اجتماعی-فرهنگی / شاخص اقتصادی	۰/۲۳۹	۰/۰۰۰
شاخص اقتصادی / شاخص کالبدی-فضایی	۰/۳۰۶	۰/۰۰۰
شاخص کالبدی-فضایی / تمام ابعاد گردشگری رویداد	۵۷/۰	۰/۰۱۲۳

نمی‌توان این اثرات را جدا از هم بررسی کرد. در این بخش کلیه متغیرها همزمان وارد تحلیل شده و اثرات کلیه متغیرها بررسی شده است. با توجه به نتایج حاصل از جدول ۸ کلیه متغیرها بر یکدیگر نقش چشمگیری داشته‌اند.

برای بررسی وجود یا وجود تفاوت در بین روستاهای برگزارکننده رویدادهای گردشگری در این بخش از آزمون کروسکال والیس استفاده شده است. نتایج جدول ۹ نشان

جدول ۸. نتایج تحلیل رگرسیون. مأخذ: نگارندگان.

متغیرها	مقدار واریانس تبیین شده (آر اسکور)	Beta	B	سطح معناداری خط برازش
شاخص اقتصادی	-	-۰/۱۲۵	-۰/۲۹۴	-
شاخص اجتماعی	۰/۵۱۰	۰/۰۰۲	۰/۰۰۳	۰/۰۰۰

جدول ۹. آزمون کروסקال والیس. مأخذ: نگارندگان.

روستاهای منتخب	میانگین رانک	تعداد	درجه آزادی	کای اسکور	سطح معناداری
زردویی	۱۱۹/۹۷	۷۳	-	-	-
ساتیاری	۱۲۷/۴۳	۶۳	-	۰/۹۹۴	۰/۸۱۵
تین	۱۲۳/۲۹	۴۲	۳	-	-
دودان	۱۳۰/۵۴	۷۲	-	-	-

جدول ۱۰. آزمون فریدمن. مأخذ: نگارندگان.

روستاهای منتخب	کای اسکور	درجه آزادی	سطح معناداری
زردویی	۳۵۱/۴۸۷	۲	۰/۰۰۰
ساتیاری	۱۲۴/۳۲۶	۲	۰/۰۰۰
تین	۱۴۰/۸۵۹	۲	۰/۰۰۰
دودان	۱۳۲/۳۳۶	۲	۰/۰۰۰

داشته است که از جمله آن می‌توان به بهسازی بافت روستا با بیشترین فراوانی و بهبود زیرساخت‌هایی نظیر آب و برق و... اشاره کرد. از جمله دیگر اثرات مثبت و منفی گردشگری رویداد افزایش قیمت زمین در منطقه، بازسازی بافت روستا به شکل سنتی، بهبود سیستم حمل‌ونقل روستا و بهبود معابر روستایی برای عبور و مرور گردشگران است. در این تحقیق از آزمون همبستگی اسپیرمن با هدف بررسی رابطه معنی‌داری استفاده شد. نتایج حاکی از آن است بین برگزاری رویدادهای گردشگری و ابعاد اجتماعی و اقتصادی رابطه معنی‌داری وجود دارد. برای بررسی اهمیت نسبی متغیرها از رگرسیون استفاده شد که نشان می‌دهد با توجه به مقدار بتای آزمون رگرسیون مؤلفه اقتصادی رویدادهای گردشگری به میزان ۰/۱۲۵- نسبت به مؤلفه اجتماعی رویدادهای

می‌دهد بین این روستاها از نظر گردشگری رویداد تفاوت معناداری وجود ندارد. دلیل استفاده از این آزمون این است که با استفاده از آن مشخص شود آیا عدم تفاوت بین رویدادهای گردشگری روستایی برپا شده در بخش باینگان استان کرمانشاه واقعی است یا صرفاً این عدم تفاوت اتفاقی و بی‌معناست که نتایج نشان می‌دهد به احتمال ۹۹ درصد بین این روستاها تفاوت معناداری وجود ندارد (جدول ۱۰).

نتیجه‌گیری

در این پژوهش سعی شد با بررسی رویدادهای گردشگری در چهار روستای زردویی، ساتیاری، تین و دودان، اثرات اجتماعی-اقتصادی این رویدادها در بخش باینگان شناسایی شود تا در این راستا چالش‌ها و موانع موجود شناسایی شده و با تقویت فرصت‌های موجود در مناطق روستایی، تهدیدات و ضعف‌های موجود را کاهش داده و قدمی در راه رسیدن به توسعه پایدار روستایی برداشته شود. از جمله اثرات دیگر اجتماعی-فرهنگی رویدادهای گردشگری افزایش فرصت ملاقات با افراد جدید، افزایش مهارت در جوانان برای برگزاری این مراسم‌ها و تشویق به مشارکت جمعی است. اما در کنار اثرات مثبت اجتماعی-فرهنگی برگزاری رویدادهای گردشگری اثرات منفی نیز بر جوامع برجای گذاشته است. زیرا با ورود افراد جدید از فرهنگ‌های متفاوت سطح جرم و جنایت افزایش داشته است. از جمله اثرات نامناسب دیگر که به‌نوعی در توسعه پایدار اجتماعی فرهنگی اختلالات زیادی ایجاد می‌کند، ایجاد تصویر اجتماعی منفی و تمایل به نگرش‌های تدافعی به خاطر نگرانی منطقه میزبان و افزایش تمایل به مصرف‌گرایی در جوامع محلی است. همچنین اختلال در شیوه زندگی در طول برگزاری مراسم‌ها از جمله دیگر آثار منفی است. در بخش اقتصادی به نظر می‌رسد اثرات در سطح متوسط به بالا بوده است. از جمله این اثرات با بیشترین فراوانی مربوط به بالا رفتن قیمت‌ها در طول دوره برگزاری مراسم است. اثرات مثبت اقتصادی افزایش عرضه نیروی کار با فراوانی ۶۷ درصد، افزایش فروش محصولات محلی به گردشگران و افزایش فرصت‌های شغلی با فراوانی ۶۶ درصد در سطح زیاد است. اما مسئله قابل توجه در منطقه فصلی بودن این مراسم‌ها است که به‌نوعی با توسعه اقتصادی پایدار هماهنگ و هم‌جهت نیست. همچنین میزان سرمایه‌گذاری بخش خصوصی نسبت به بخش دولتی کمتر بوده و از جمله دلایل آن همین فصلی بودن مراسم‌هاست. در بخش تأثیرات کالبدی-فضایی نتایج نشان می‌دهد ایجاد آلودگی هوا به‌واسطه ورود خودروهای گردشگران بیشترین فراوانی را به خود اختصاص داده است. در بین اثرات منفی ایجاد سروصدا در مرتبه بعدی قرار می‌گیرد. اما این رویدادها اثرات مثبت چشمگیری نیز بر منطقه

جوانب اثرات گردشگری رویداد را با دید سیستمی و یکپارچه بررسی کرده است. این تحقیق در بُعد اجتماعی-فرهنگی همانند لوریس و والریا (Loris & Valeria, 2019) و والستام و همکاران (Wallstam, Ioannides & Pettersson, 2018) ایجاد فرصت‌های سرگرم‌کننده و حفظ فرهنگ و میراث محلی، افزایش فرصت ملاقات با افراد جدید، افزایش مهارت در جوانان برای برگزاری این مراسم‌ها، تشویق به مشارکت جمعی و... را از جمله مزایای گردشگری رویداد می‌دانند. همچنین فریا هیگینز-دزبیولس (Higgins-Desbiolles, 2018) همانند این تحقیق بر اهمیت نقش مشارکت در گردشگری رویداد برای موفقیت آن تأکید می‌شود. این تحقیق در بُعد اقتصادی همانند کانل و همکاران (Connell, Page & Meyer, 2015) ضمن تأکید بر درآمدزایی و اشتغال، فصلی بودن را چالش مهم گردشگری رویداد مطرح می‌کنند. در بُعد اجتماعی و فرهنگی این تحقیق همانند عزمی (۱۳۹۷) بر ایجاد تحولات کالبدی در نواحی روستایی از جمله بازسازی مسکن روستایی و سرمایه‌گذاری در امور زیربنایی تأکید می‌کند. توسعه گردشگری رویداد وابسته به ایجاد تحول در امور کالبدی روستایی است و همانند یک چرخه این توسعه بر روند توسعه کالبدی نواحی روستایی مورد تحقیق تأثیر بسزایی گذاشته است.

گردشگری به میزان ۰/۰۰۲ از اهمیت بیشتر و تأثیرگذاری بالاتری برخوردار است. همچنین نتایج آزمون کروسکال والیس نشان می‌دهد با توجه به میزان معنی‌داری ۰/۸۱۵ تفاوت معنی‌داری بین روستاها از نظر تأثیرات رویدادهای گردشگری بر توسعه روستاهای مزبور وجود ندارد. برخلاف پژوهش لوریسا و والریا (Loris & Valeria, 2019) و والستام و همکاران (Wallstam, Ioannides & Pettersson, 2018) و بستام‌رخ (۱۳۹۵) که تنها بُعد اجتماعی-فرهنگی گردشگری رویداد را بررسی کرده‌اند؛ تأثیرات گردشگری رویداد از تمام جوانب اجتماعی-فرهنگی، اقتصادی و کالبدی فضایی سنجیده شده است. سارافین و همکاران (Siriporn, 2017) گردشگری رویداد را از این نظر که مردم محلی چه درکی از آن دارند و چه اثری بر زندگی آن‌ها دارد بررسی کرده‌اند. در حالی که پژوهش حاضر علاوه بر این موارد سؤالاتی در ارتباط با وضعیت سوددهی برگزاری مراسم و دلایل آن را نیز بررسی کرده‌اند. فریا هیگینز-دزبیولس (Higgins-Desbiolles, 2018) گردشگری رویداد را به‌عنوان یک رویداد تحمیل‌شده بر جوامع محلی بررسی کرده است در حالی که در این پژوهش گردشگری رویداد یک رویداد برخاسته از درون جامعه و مردمی بررسی شده است. اما همانند پژوهش سقایی و خوشه‌بست (۱۳۹۷) تمام

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

فهرست منابع

- Azmi, A. & Hashemi, Kh. (2020). Role of eventfulness in socio-economic development of neighborhoods in Shiraz, Iran. *European Journal of Geography*, 11(3), 164 – 180.
- Connell, J., Page, S. J. & Meyer, D. (2015). Visitor attractions and events: Responding to seasonality. *Tourism Management*, 46, 283-298.
- Higgins-Desbiolles, F. (2018). Event tourism and event imposition: A critical case study from Kangaroo Island, South Australia. *Tourism Management*, (64), 76-83.
- Getz, D. & Page, S. J. (2016). *Event studies: Theory, research and policy for planned events*. New York: Routledge.
- Loris, L., Valeria, N. (2019). Cultural and event tourism: an interpretative key for impact assessment. *Eastern Journal of European Studies*, 10(1), 116-131.
- Wallstam, M., Ioannides, D. & Pettersson, R. (2018). Evaluating the social impacts of events: in search of unified indicators for effective policymaking. *Journal of Policy Research in Tourism, Leisure and Events*, 12(2), 122-141.
- Siriporn, M. (2017). A comparison between Thai residents and non-residents in their motivations, performance evaluations, and overall satisfaction with a domestic. *Journal of Vacation Marketing*, 16(3), 217-233.
- بستانم‌رخ، بهاره. (۱۳۹۵). عنوان بررسی تأثیر اجتماعی-فرهنگی رویدادهای گردشگری بر حمایت از توسعه گردشگری از طریق نقش میانجی رضایت (مورد مطالعه: رویداد آیینی زارخاک در روستای قورتان در سال ۱۳۹۵) (پایان‌نامه منتشر نشده کارشناسی ارشد مدیریت جانگردی). دانشکده علوم انسانی، دانشگاه شیخ بهایی، اصفهان، ایران.
- سقایی، مهدی و خوشه‌بست، فرزانه. (۱۳۹۷). تحلیل استراتژیک گردشگری رویداد در ایران (موردشناسی: جشنواره طلای سرخ شهرستان قائنات). *جغرافیا و آمایش شهری- منطقه‌ای*، ۸(۲۷)، ۷۵-۹۴.
- عزمی، آئیز. (۱۳۹۷). معرفی و تحلیل الگوی گردشگری رویداد در روستاهای استان کرمانشاه. دومین همایش ملی چشم‌انداز توسعه پایدار روستایی ایران، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران.
- کروی، مهدی؛ قادری، اسماعیل و جلیلیان، نگار. (۱۳۹۸). امکان‌سنجی توسعه گردشگری رویداد (با تأکید بر رویدادهای فرهنگی) و تأثیر آن بر تعدیل فضلی بودن مقصدهای گردشگری، مطالعه موردی: شهر همدان. *مطالعات مدیریت گردشگری*، ۱۴(۴۵)، ۳۵-۵۶.
- مرکز آمار ایران. (۱۳۹۵). *شناسنامه آبادی‌های کل کشور*. تاریخ مراجعه: <https://rdcir.ir/news/66>.
- میرزایی، روزبه. (۱۳۹۵). گردشگری رویداد راهکاری جهت توسعه اقتصادی پایدار در جوامع محلی. *جغرافیا*، ۱۴(۴۹)، ۴۱-۶۱.

COPYRIGHTS

Copyright for this article is retained by the authors with publication rights granted to Tourism of Culture journal. This is an open access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution License (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

نحوه ارجاع به این مقاله

علیخانی، مسلم؛ عزمی، آئیز و مرادی، امیدعلی. (۱۴۰۲). بررسی تأثیر برپایی رویداد گردشگری جشن انار بر توسعه روستاهای بخش باینگان شهرستان پاوه. *گردشگری فرهنگ*، ۴(۱۲)، ۵۴-۶۳.

DOI: 10.22034/TOC.2023.380044.1107

URL: http://www.toc-sj.com/article_170727.html